

Стенограма
відкритого засідання Ради «Українського форуму»
«Україна-2015: Національна стратегія розвитку» у м.Київ

22 січня 2008 року

Семиноженко В.П., голова «Українського форуму»

Шановні телеглядачі, шановне зібрання, Український Форум проводить в цьому році перше відкрите засідання. Подібні засідання стали традицією в минулому році і я думаю, що подібні збори будуть продовжуватись за вашим бажанням і тими побажаннями, що є у телевізійної аудиторії.

Сьогодні Україна відзначає День Соборності і я, користуюсь можливістю, поздоровляю всіх з цим святом і символічно, що в цей день питання щодо стратегії розвитку України звучить найбільш актуально, тому що мета будь-якої нації - мати щасливе майбутнє, мати конкретну ціль. Парадокс української ситуації полягає в тому, що вже на сімнадцятому році незалежності Україна не має на державному рівні офіційно затвердженої національної стратегії розвитку хоча би у вигляді Закону про основи зовнішньої і внутрішньої політики і це є, мені задається, найбільшою серед всіх інших проблем, з якими Україна сьогодні стикається. Звичайно що будь-які щорічні плани, програми урядів повинні виходити із національного консенсусу, який відповідає на запитання: «Куди рухається країна?», «Чого вона хоче досягти?», «В який проміжок часу?», «Що це дасть державі?». І тому, коли зараз, скажімо, обговорюється питання програми урядів, скажімо, програма уряду зараз яка уже новий уряд пропонує, ми не можемо оцінювати з точки зору попередніх завдань, а саме, на які питання, які визначені суспільством, ця програма повинна відповісти. Нажаль, традиція вже яка давно є в Європі, Україна, яка прагне бути Європейською країною не унаслідувалась. Скажімо, там в голову не прийде черговому першій особі, скажімо державі, там керівнику уряду, пропонувати нову програму, якщо вона не відповідає таким документам, скажімо, як Лісабонська стратегія, як порядок денний 2010, скажімо, який прийнятий в Німеччині і так далі. Україна кожен раз починає формулювати нові завдання і кожен політик робить це по своєму. Врешті решт, оскільки політики міняються, політичні завдання теж міняються, то Україна залишається на місці і робить такий Броунівський рух, а в цей час світ динамічно йде в перед і Україна відносно починає відставати-відставати. Тобто головне завдання, яке так чи інакше виникає в будь якій полеміці політичній – це стратегія розвитку України. Цю стратегію не може замінити політична програма жодної партії і особливо передвиборчі популістські документи, їх було безліч цих документів. Особливо на передодні позачергових, точніше, виборів у Верховну Раду. І Український Форум запропонував нову українську традицію. Закінчились вибори, ніхто не влаштовує конкурси хто більше красиві пропозиції принесе, а саме, тверезо оцінити ситуацію яка є в державі і запропонувати амбітний шлях розвитку України. В цьому шляху мова йде про серйозний модернізаційний проект, який залучає в собі модернізацію держави, модернізацію економіки і модернізацію самого суспільства. Без налаштованості суспільства на зміни не може відбутися будь які прогресивні зміни, а необхідність в них існує. «Національна стратегія розвитку України 2015», яка сьогодні роздана всім, яка сьогодні оприлюднена в всіх засобах масової інформації, зараз ідуть серія публікацій писалася в відкритому режимі і ті хто сьогодні зібрався за цим Круглим Столом і десятки, десятки експертів, громадських діячів, які сьогодні не має, фактично є співавторами цього документу. Ми навіть робили апробації, організовуючи Круглі Столи в відкритому ефірі по найболючішим, найактуальнішим питанням порядку денного України. Я хотів би тільки нагадати, теми які ми згадували, це і економічна стратегія України, проблеми національної безпеки, проблема зовнішньої політики України, соціальної політики і так

далі, і так далі. Тому сьогодні, фактично, ми підсумовуємо велику роботу, в якій організував Український Форум, в якій були залучені провідні науковці, політологи, представники різних політичних партій і багато людей, які до нас направляли свої і пропозиції, і критичні зауваження щодо останнього варіанту тексту, який ми сьогодні обговорюємо. Перед тим, як зробити такий коротенький стратегічний документ, ви пам'ятаєте, що була проведена серйозна робота аналітична, щоб подивитися місце України в глобальному світі, як вона розвивається, які потенційні можливості є і шляхи розвитку України. Це була презентація в свій час тритомника під назвою «Стратегічні виклики економіці і суспільству України», який в минулому році ми також мали можливості обговорювати. Таким чином, у нас з цим документом, ми хотіли б побачити ту необхідну річ, яка сьогодні так потрібна для суспільства. Мати документ, який не роз'єднує, як суто політичний документ, українське суспільство, українську державу, а об'єднує спільним поглядом на майбутнє України. Щоб цей документ виступив тим консенсусом, який налаштує українську націю на серйозний шлях вперед. Документ, який сьогодні допоможе і українським політикам не тільки займатися боротьбою один з іншим, а займатися серйозною співпрацею саме в цілях розвитку України, українського суспільства. Сьогодні багато людей хотіло би взяти участь за цим столом, навіть просили передати і свої зауваження, погляди, я думаю, для цього час також може бути. Головне, я хотів би зробити, подякувати багатьом тим, хто сьогодні працював над цим документом, що за попередніми оцінками це найбільш глибокий, найбільш системний документ, який взагалі з'являвся у нас в Україні. Тому, будь які думки, які висловлені сьогодні, я думаю, що будуть сприйняті як остаточні, можливо навіть як редакційні зауваження для того, щоб цей документ став загальнонаціональним документом на базі якого і приймався закон про основи зовнішньої і внутрішньої політики, який би враховував і щорічні послання Президента, на базі якого будувалося би серйозне законодавство щодо удосконалення нашої політичної системи України, нашої держави і безумовно економіки країни. На цьому я хотів би завершити такий вступ, і запросити до слова одного з головного співавторів цього документа академіка Національної Академії Наук, члена ради Українського Форуму Валерія Михайловича Геєця. І прошу записуватися. Валерію Михайловичу давайте дамо до десяти хвилин, можливо при бажанні, а так п'ять - шість хвилин щоб ми могли б вкластись в такий проміжок часу, щоб максимум обміну думок можна було б сьогодні врахувати.

Геєць В.М., директор Інституту економіки і прогнозування НАНУ, член Ради «Українського форуму»

Добрий день шановні колеги, я спробую дуже коротко дати деякі наголоси, що стосується перш за все змісту стратегії і концептуального, саме концептуальних характер і деякі особливості. Перш за все які стосуються економічного блоку і спробую вкластись в той режим, який відведений часу п'ять - сім хвилин. Перш за все, в чому ми вбачали принципову, якісну відмінність сучасних стратегій, які мають розроблятися і реалізовуватися в Україні. Якщо так окинути час, який ми з вами прожили, то він фактично закінчився в своїй якісній зміні тим, що Україна за час своїх трансформаційних перетворень перейшла до країни, яка визнана країною з ринковою економікою. І власне це було головним лейтмотивом проектів модернізації, який може бути віднесений до так званого, інституційної обумовленості, тобто формування основних інституційних складових, які власне і дії населення держави і бізнесу за правилами, які характерні інституціям ринкової економіки. Власне не можна сказати, що в цій частині вже все завершено, бо Україна відноситься до тих країн, які мають ознаку країни з ринками які розвиваються і це цілком зрозуміло, але вже все це з ринками. Тому сенс наступної стратегії, яка на наш погляд має носити більш змістовний, більш глибокий характер це те, що в основу орієнтирів з такою стратегією мають бути покладені ціннісні орієнтири, досягнення яких є власне і може задовольнити сучасне, і країну, і державу, і українське суспільство. Тому, ми виходили з того, я не маю сто процентної гарантії, і думаю, цього

сьогодні не може сказати ніхто що нам в повній мірі вдалося досягнути такої цілі, але виходили ми саме з того, щоб вибудувати такі критерії, за якими, власне кажучи, можна було б поставити такі цілісні орієнтири і, власне кажучи, під них підпорядкувати всю стратегію дій. Як вже сказав Володимир Петрович, саме виходячи з цього, ми і означили три складові: це суспільство, це держава, це власне, економіка. Ясно, що це далеко не весь спектр, оскільки є досить багато питань стратегічного характеру, які відносяться до зовнішньо політичних і речей пов'язаних в цій частині. Хоча ми в економічній частині дали певну характеристику оцінки місцезнаходження України, перш за все в її гео економічних координатах, з тим, щоб можна було оцінити яким чином і як має поступово рухатись українська економіка з тим щоби, можна було зайняти достойне місце в країнах, які уже мають сьогодні ознаки високо індустріального, постіндустріального розвитку. На що я хотів би наголосити в цій частині. Це те, що опозиціонуючись ми вибрали ті, на наш погляд найважливіші моменти, які є ключовими для ось такого поступового, поступального руху вперед і ясно що, один із таких це є той людських ресурс, і той комплекс гуманітарних питань, які перш за все мають ключове значення. Оскільки Україна в цій частині в серйозно втрачає соціальних капітал для свого розвитку і людський капітал, і демографічні ресурси, і це є одним із ключових аспектів для забезпечення подальшого розвитку поступального ходу вперед України. Тому, ми виходили з того і випрацьовували пропозиції саме яким чином може і має діяти Україна в цій частині з тим, щоби соціальних капітал в Україні нагромаджувався і саме через його ціннісну оцінку і характеристики був би таки ресурсом, який би дозволяв говорити про власне, модернізаційний характер розвитку – це перше. Друге, не обійдене увагою і ключове питання, це питання яке завжди є важливим для країн з ринковою економікою, це процеси капіталізації, оскільки користуючись такою фразою «капіталізм не може існувати без капіталу». Ми виходили з того, що саме процеси капіталізації економіки є такими, які на сьогодні в поряд з нагромадження соціального капіталу є такими, які дозволили фактично просуватися в цій частині вперед. Далі на що би я хотів наголосити, це процес, комплекс питань, який пов'язаний з поступовим рухом вперед щодо підвищення конкурентноздатності економіки в частині інноваційних процесів. Ми виходили з того, і я про це не одноразово наголошував і інших своїх роботах і виступах, про те, що Україна, як між іншим, і багато інших країн які переживають трансформаційний процес так і не змогли створити національні інноваційні системи, які фактично визнані в світі як найвищого гатунку здобуток двадцятого століття. І сьогодні без такої інноваційної системи, яка має охоплювати всю країну і мати свої ознаки в всіх спектрах діяльності, починаючи від людини, яка орієнтована на використання своїх творчих потенцій на кожному робочому місті до зваємопов'язання бізнесу і держави в формуванні інноваційних і реалізації інноваційних пріоритетів, тобто це є доволі сучасними вимірами складна система. І ми виходили саме з того, що в частині забезпеченню подальшої конкурентно здатності України вибучування такої системи є ключовим витанням і в інституційному відношенні, тобто те що має розбудовувати подалі інституції ринкової економіки і в економічному, для того щоб мати рівноправні стосунки із країнами партнерами торговельними, оскільки на сьогодні таких стосунків як ви знаєте нема. Ще один наголос який би я хотів зробити, це те, що в силу тих екологічних ресурсних і інших проблем сьогодні сільське господарство і взагалі, ресурси землі перетворюють в ресурс, серйозний ресурс розвитку і використання саме цієї сфери для цілі і розвитку є одним із наголосів і в світогосподарській системі, про що сьогодні в силу відомих вам обставин, тобто конкуренції за біоенергетичні ресурси і продовольчі ресурси земля виявилась надзвичайним ключовим ресурсом в цій частині щоби задовольнити потреби людства в двадцять першому столітті, ми виходили саме з того, що не можна було обійти цю складову і ми запропонували наше бачення як має розвиватися саме ця частина надзвичайно емкого ресурсу, який має своє конкурентні оцінки, високо конкурентні оцінки в усьому світі. Хотів би зауважити, що ми виклали своє бачення тих перспектив, тобто

прогнозних оцінок і застережень, які стоять сьогодні на перепоні до того, щоб досягти успіху. Сьогодні ці оцінки, як відомо засоби інформації нами оприлюднені і ми інформували про це уряд, про те що і як урядова програма так і стратегія яка значно ширша за охопленням часу може мати багато в чому не успішне просування вперед, оскільки за останні чотири, може п'ять років склалася певні обставини в економіці України не дивлячись на серйозне динамічне зростання. Умови, які дозволяють говорити про серйозні виклики і загрози які є навіть у короткостроковому відношенні. І на кінець останнє, на що я хотів би наголосити, це те, що нами сформульовані виклики глобального і внутрішнього характеру, які є сьогодні в суспільстві і які можуть серйозно ставати на завадах реалізації будь якої стратегії, тому ці виклики сформульовані і зроблені певні наголоси, як і яким чином сьогодні може Україна виходити в своїй діяльності з тим, щоб дати відповіді на ці виклики, оскільки історія вчить нас про те, що ми маємо діяти, якщо ми хочемо бути успішним з випереджальним наступом, а не пост фактом, коли вже ці події вже відбулись. Ось, власне кажучи, якщо виходити з такого концептуального бачення, перш за все економічної складової даної стратегії, то я зробив такі наголоси і ми свідомі того, що стратегія так як і всякий документ, який в кінці кінців буде прийнятий колись в Україні, не є і не може бути монопольним продуктом однієї організації чи навіть великої групи фахівців. Це є обов'язковий атрибут, який має бути висунутий для серйозних суспільних дискусій, я думаю, що сьогодні над цим працює достатньо багато колективів і судячи по тих політичних процесах, які відбуваються в суспільстві назріває доволі серйозна суспільна дискусія навколо майбутньої стратегії, тому наші пропозиції є нашим баченням до входження ось в таку суспільну дискусію в ході якої і будуть випрацьовані відповідні рішення, які будуть прийняті до реалізації, як цим так і всіма майбутніми урядами. Дякую за увагу.

Семиноженко В.П.

Спасибі Валеріє Михайловичу, я хотів би тільки відмітити, що на цьому тижні цей документ потрапить до кожного народного депутата України, членів уряду, всі області України, обласні ради, міські ради, керівникам міст, районів і так далі. Для того, щоб можна було б всій Україні, і ми ініціюємо таке масштабне національне обговорення шляхів розвитку країни, щоб можна було б це провести. Цього до цього часу ще не зроблено і думаю, якщо політики, партії почнуть цим займатися комусь це сподобається. Скажімо, симпатики в одній області, не сподобається автори, кажімо, з іншого політичного лагера. У нас ситуація на багато краща, тому що ми вийшли за межі партійних обговорень, за межі виборів, а робимо саме те, що сьогодні конче необхідно Україні. Таким чином, я вже бачу що багато є бажаючих виступити. Юрій Миколайович Пахомов був першим, який підняв руку. Директор Інституту Світової Економіки, академік Національної Академії Наук України.

Пахомов Ю.М., директор Інституту світової економіки і міжнародних відносин

Стремиться к этому, потому что мое выступление по природе по своей не есть такое заглавное, которое может претендовать на первое место в этом счете. Дело в том, что, в общем, то да, у нас много очень хорошо разработанных стратегий. Я считаю, что эта стратегия одна из лучших, но, по-моему, мы за все годы независимости слишком далеко ушли от той ситуации, когда стратегию можно запускать с полуоборота. И поэтому я хотел бы говорить, не столько о самой стратегии, сколько о том, что нужны предпосылки для ее реализации, без которых сама стратегия повиснет, так же как все предыдущие документы. Среди этих предпосылок я назвал бы три. Первая предпосылка это преодоление неопределенности, преодоление хаоса и достижения предсказуемости страны. Не случайно, даже инвесторы, которые шли к нам с желанием вложить деньги в долгосрочные стратегии и проекты, затем или вернулись или сосредоточились на там где можно быстро схватить куш и уйти в торговля, финансовые сделки, недвижимость и так далее. Мне представляется, что ближайшие два года будут такими же, будут такими же если еще не хуже. Если линейное будет развитие, то они будут такими же. И очень мешает

восприятию хаотичности нашего развития то, что это считается демократией. Никакая это не демократия. Речь идет о нарушении законности, о заявлениях от главы государства, который вообще в демократическом обществе, тут же было бы наказано. И поэтому это предпосылка ее, и по-моему, мало шансов на ее преодоление, это одна из серьезных преград для реализации стратегии. Второй момент, второй момент, это подъём духа и ренессанс ценности как предпосылка для реализации инновационных проектов. Я достаточно тщательно знакомился с мировыми процессами и с экономикой, и с общественным состоянием тех стран, где инновации шли успешно, где инновации дали подъём. Так вот, во всех этих странах были такие обстоятельства: верхи пока трудно жили скромно. Разрыв между верхами и низами был небольшой. Во всяком случае, верхи не демонстрировали, не демонстрировали свое богатство. И то что, более того, символы были, были символы того, что нельзя выплескивать роскошь. Ну, на пример, то, что Шведский король ездил на велосипеде. Это не было простым, чудернацкий таким фактом. Да, это он демонстрировал нации, точно так же богатые люди, я вот это сам наблюдал, в ФРГ не покупали себе, пока жизнь была трудной, не покупали себе роскошных машин, они ездили в этих букашках. У нас один из рекордных разрывов между богатыми и бедными. Еще недавно этот разрыв был тридцатикратным, ныне этот разрыв почти сорокакратный. При таком разрыве, низы это не просто, не просто бедность, при таком разрыве низы это депрессия, это неверие, это потеря смысла жизни. Кто-то ничего не хочет, а вообще все хотят жить сегодняшним днем. Более того, я считаю, что в нашей стране власть возглавила вот это процесс, жить сегодняшним днем. Вот те поправки, за рамки которых власть не выходит, они дополнительно усугубляют ситуацию, и я считаю, полностью блокируют возможность, полностью блокируют возможность реализации инновационных долгосрочных стратегий. И третья предпосылка, это востребованность, это востребованность. У нас сейчас не может быть востребованности, высокотехнологичных стратегиях уже потому, что нет востребованности людей, которые получили бы полноценное техническое образование. У нас не случайно технологическое образование, техническое образование, фундаментальное образование сейчас рухнуло, потому что когда были высокотехнологические комплексы, они были нужны, сейчас не нужны. И поэтому, я считаю, что ну если уж начать можно со стратегии, то воспользоваться. Вот я и Владимира Петровича они меня, как говорится, приглянулись, что нужно начинать с того, что соединить высокое с низким. То есть начинать с реанимирования высокотехнологичного традиционных отраслей. Было время, когда высокие технологи туда не лазили, сейчас действительно, возможно уже синтез этот раз так начать в этого, а потом уже перекинуть мостики и на другие процессы. Спасибо за внимание.

Семиноженко В.П.

Спасибо большое, Юрий Николаевич. Что импонирует вот поскольку в тексте, как говорится, полностью мы погружены в это текст, вопрос покончить с политической войной – это один из первых оснований в фундаменте, что бы можно было вообще говорить о стратегии. И в том числе совершенно по-другому смотреть на экономику. В основе должна быть нацеленность на завтрашнюю конкуренцию. Вот когда снова говорим слово «конкурентоспособность», я сразу смотрю на Юрия Владимировича Полунева который не только много сил таких приложил к созданию совета по конкурентоспособности, является одним из соавторов программы Украинский прорыв, хотя мы разные вещи, стратегию рассматриваем, программа правительства это некий другой документ, но тем не менее, как мне кажется будет очень к стати если выступит народный депутат Украины, член фракции Блока Юлии Тимошенко. Следующим выступает Андрей Васильевич.

Полунєв Ю.В., голова Ради конкурентоспроможності України

Дякую шановний Володимире Петровичу. Шановні колеги, я вдячний за запрошення прийняти участь в цьому важливому засіданні. Громадська організація про

яку згадав Володимир Петрович, Рада Конкурентоспроможності України, яка існує з 2005 року. І як основною метою, яка проголосила ідею конкурентоспроможності країни як національну ідею є давнім партнером Українського Форуму в посиланні зокрема і необхідності об'єднуючи національну ідею і необхідності розробки такої стратегії розвитку України, яка б була платформою для консенсусу усіх без виключення політичних сил. Свій коротенький виступ я почну з такого парадоксу, що не зважаючи на те, що є очевидні розбіжності між Україною і Європейським Союзом, до якого Україна принаймні проголосила стратегічну мету руху, виклики між Україною і Європою є надзвичайно схожими. При збереженні органічного зростання, темпи росту в Європі не будуть перевищувати одного відсотку. В Європі є надзвичайно складна демографічна ситуація, демографічна криза старіння населення, Європа відстає від основних конкурентів США і тигрів Азії по інвестиціях в інновації, по інноваційності економіки і тому в Європі є, до речі, проблеми з співіснуванням між економікою і довкіллям. І саме тому Європа на всі ці виклики, які є безперечно глобальними викликами, висунула так звану, Лісабонську стратегію, тепер є рамкова програма, сьома рамкова програма, яка є інструментом реалізації Лісабонської стратегії. І ця Лісабонська стратегія за мету ставить фактично три речі, це: створення потужної економіки знань, це гармонізація, гармонізація економіки і довкілля. І саме в Європі виникла, як ми знаємо, останній доклад на тему впливу глобальних змін в економіці на глобальних змін в атмосфері на економіку світу. І третім аспектом, третім пріоритетом стратегічним Лісабонської стратегії і є створення потужного соціального капіталу. Я зроблю наголос на цьому, чому саме соціальний капітал є одним із стратегічних пріоритетів Європи, та тому що без цього надзвичайно складного поняття, і в принципі в економіці, і в науці мало вивченого, не можливо досягти тих стратегічних пріоритетів, зокрема побудови економіки знань. Економіка знань, тобто нові технологічні уклади, як їх називають і так ладі вони не можливі без високої ступені соціальної згуртованості і соціального капіталу. Якою є відповідь України на виклики, які є в принципі однаковими з Європою. Ну, якщо у нас не буде прориву, стрибка, українського економічного дива, якщо хочете, при збереженні навіть тих високих темпів зростання, а це є проблематично, що вони збережуться на такому рівні, Україна ніколи не наздожене навіть найбідніші країни сьогодні Євросоюзу по рівню ВВП на душу населення, тобто необхідно якісно нове зусилля. Прорив. Стрибок. По-друге, в Україні надзвичайно гострими є соціальні і демографічні проблеми і особливо проблеми які торкаються робочої сили. Конкурентна перевага, про яку ми говорили після розвалу СРСР, що в Україні є кваліфікована і відносно дешева робоча сила, сьогодні є міф. І Україна втрачає ті конкурентні переваги, які у неї були раніше. Можна говорити про інші стратегічні виклики що стоять перед нашою країною, але відповіді на них до сих пір системної і такою, яка була би консенсусною відповіддю, тобто відповіддю на яку погоджувалися би різні політичні сили, не було. Я смію стверджувати, що перша спроба такої системної відповіді була стратегія, з якою політична сила БЮТ вийшла на ці дострокові вибори. Це «Український прорив», повна назва «До конкурентоспроможної і справедливої країни», саме ці два компоненти, я хочу підкреслити, як сутність цієї доктрини. Конкурентоспроможність абсолютно є пріоритетом, тому що Україна відстає колосально по всім показникам які характеризують конкурентоспроможність. Соціальна справедливість це те, про що тільки що говорив шановний Юрій Миколайович. Це те, що в умовах коли є такий розрив між багатими і бідними, коли є така диференціація, ні про який соціальний капітал, ні про який консенсус говорити дуже складно і це фактично може зруйнувати усі зусилля до структурних реформ. Чому потрібен прорив, я про це говорив. Тепер два слова про те, що лягло в основу такої стратегії. І я, пробігши очима, я не читав докладно цей документ, який сьогодні отримав, але побачив дуже багато спільного, тому що, я думаю, що ми всі погоджуємося сьогодні стосовно тих і структурних пріоритетів і тих речей, які сьогодні лежать в основі, мають лежать в основі стратегії. Це в першу чергу необхідність концентрації зусиль на людині, як основному

активі економіці і саме на цьому робить акцент «Український прорив». Друге, це комплекс заходів по підвищенню конкурентоспроможність економіки. Третій, це інфраструктура. В Україні є конкурентна перевага в інфраструктурі і вона має бути посилена. Завершуючи цю коротку промову скажу лише наступне, що программа уряду, яка багато критикувалася в пресі, експертами, спеціалістами є документом, який ввібрав себе не тільки стратегічну програму «Український прорив», він ввібрав в себе програми тих сил, які входять в коаліцію. Я закінчую, ще хвилиночку можна. Безперечно, ця програма уряду не є стратегією розвитку країни, це є програма уряду, але ми розуміємо, що у нас є принаймні основа для побудови такої стратегії. Вона далеко не бездоганна і критика яка поступає, зокрема критика конструктивна, я думаю, має і може бути врахована, але це спроба, на мій погляд, і системна спроба сформувати ту платформу для побудови національного консенсусу. І сьогодні зусилля, які зробив Український Форум і ті фахівці, які входять, відомі вчені, до речі багато з них входять і в склад Ради Конкурентоспроможності, це якраз є приклад того, що у нас вникають виникає конфігурація, контури такого консенсусу, на якому треба побудувати національну стратегію розвитку. Одне лише слово, національна стратегія розвитку, вона не має ніяких перспектив дійсно об'єднати суспільство, якщо в її основі не буде лежати національна ідея. Та ідея, яка об'єднає сьогодні роз'єднану Україну. І ця ідея має бути зрозуміла, прагматична, така, яка би дала конкретні орієнтири всьому суспільстві, тобто ну певна українська мрія але мрія достатньо конкретна. Дякую.

Семиноженко В.П.

Спасибі Юрію Володимировичу. Я трошки посміхався, від відчуття задоволеності, від того, що ви зараз сказали, що багато речей поділяє один політичний лагерь, тому що програма уряду, це програма коаліції. Буквально на передодні дзвонив представник Партії Регіонів, відомий Микола Янович Азаров «я повністю готовий підписатися під всіма позиціями цього документу», тому я думаю, що ми на правильному шляху, що ініціюємо таку загальнонаціональну дискусію, щоб оця політична боротьба завершилась і ми почали нарешті будувати нашу країну. Зараз слово має Андрій Васильович Єрмолаєв, потім Олег Григорович Білорус, йому треба виходити, потім Борис Ілліч, а потім Олександр Йосипович, добре?

Єрмолаєв А.В., директор Центру соціальних досліджень «Софія»

Доброго дня шановні учасники Українського Форуму, дійсно, дуже відповідальна ситуація, тому що ми сьогодні розглядаємо дуже цікавий документ, документ неординарний і навряд чи тут учасників цікавить риторика, чи просто якісь символічні побажання. Хоча, скажу відверто, дуже цікаво було читати. Прочитав дуже швидко, десь година за півтори. І більшою мірою це були позитивні враження, але тепер по суті. Я почну з того, що як і в кожному документі який пропонується на обговорення, постає після його опрацювання, якихось висновків, постає проблема, хто зробить? Хто є тим суб'єктом, який віз мене на себе цю стратегію не просто як текст, а як формулювання інтересів, які потрібно реалізувати. Тому що стратегія чого? Стратегування інтересів по їх реалізації. В документі визначається, як завжди в таких документах дипломатичною мовою, загальні позиції про суспільство про державу. Але мені здається що тут, і до речі, пан Пахомов теж обережно цю проблему поставив, не все так просто враховуючи ситуацію яка складається зараз в країні і склад еліт, який волею судьби пославши їх, керують цією країною. Ну, що можна чекати від еліти, яка має зараз важелі керування, яка переважно має досвід трейдерський, переважно має досвід сировинний і переважно презентує фінансовий сектор економіки? Це еліта за визначенням, оптимізатори. В цьому сенсі вони модернізують, тому що вони поліпшують ту систему, яка їм здається недолугою, невдалою. І слово над таке, тільки слова як «інновація» для них, ну скоріше дань моді, дань публічним дискусіям, а ніж розуміння суті справи. І це не тому що вони погані, це витікає з того, що їх досвід, їх розуміння того, що потрібно робити з країною обмежуються певними економічними і політичними практиками. Тому, як на мене

насправді в Україні ще є той прошарок різних, ну спільнот, які здатні стратегувати інтереси з постановкою питання про науково-технічний, соціальний, економічний проект в цілому. До цих прошарків можна з певними обмеженнями, зрозуміло, обмовками, віднести менеджмент високотехнологічних виробництв, які ще зберігаються, які є прогресистами навіть за освітою, вони так заряджені по життю своєму. Це прогресивний менеджмент державного сектору економіки, переважно корпоративного сектору, ну і та частина національного капіталу, той національний бізнес, який ще зберігає національну природу. Я на цьому питанні зупинюсь конкретно тому що на сьогодні це вже є проблема. Тому, я думаю, що в загалом, той документ який ми зараз обговорюємо, документ цікавий, документ системний, на відміну від інших документів, які зараз є предметом дискусії. Все таки більшою мірою концепція, а ніж стратегія. Гарна концепція, яка потребує тепер роботи не лише на рівні редагування, а й на рівні суб'єктивізації. Ну, як приклад ще один чому все таки в моїх очах це текст концепції, а не стратегії. Дуже цікавий розділ пов'язаний з реформування політичної системи і та частина, яка стосується регіоналістики. Власне, ключ до майбутнього розвитку перепроєктуванні країни. Він викладений в класичному стилі контуру, тобто викладені критерії, якою має бути нова політика регіоналістики реформ, але стратегія все таки має претендувати на викладення позитивного проекту. Моя думка, доцільно було б розробникам врахувати, наприклад, досвід економічного районування. В Україні чимало цікавих розробок, які до речі, дозволяють обрати найбільш вдалу модель економічного районування і можна закласти в свою чергу в нову регіональну реформу і вона буде абсолютно гармонійною, навіть з точки зору побажань географічних там, розташування робочої сили, історико-культурних факторів. Є напрацювання, які є гармонійними з точки зору врахування цих факторів. Друга позиція, пов'язана з, я просто тезово так проблемний режим, джерела інвестиційної моделі. Я думаю, що на сьогодні ми можемо уже фіксувати дуже серйозну проблему. Той самий, крупний сировинний капітал, який постійно був таким, «собака для третірованія», мабуть почув глас народу і активно транснаціоналізується. Більшість потужних фінансово-промислових груп, які буди на слуху, які були олігархами, вже найближчим часом будуть приймати уряди для переговорів не в офісах в Донецьку, Львові, Одесі чи Києві, а скоріш за все в Москві, Брюсселі, Лондоні. І це проблема. Тому що розрахунок на внутрішні джерела інвестування за рахунок діалогу влади та бізнесу, розрахунок на те, що можуть бути спільні національні програми, які врахують інтереси приватного капіталу, але в рамках структурної реформи перенаправляти ці інвестиційні ресурси на ті пріоритети, які є важливими для стратегії, стають менш реальними. Рахуватись прийдеться з потужними транснаціональними гравцями, які самі є замовниками на структуру різних національних економік. В цьому плані друга проблема, яка постає – консервація структури. Якщо ви поглянете і вивчите ті заявлені бізнес плани провідних фінансово промислових груп які є провідними інвесторами в Україні, вони переважно подовжують оптимізують ту структуру сировинної економіки, яку ми маємо на сьогодні. Ну можливо за певним виключенням, однієї групи, яка там заявляє про бажання розвивати телекомунікаційні системи і так далі. Але переважно це зберігання, це консервація профілю української економіки. Тому, для того, щоб наприклад, отримати в обличчі колишнього металурга партнера по розвитку там, нанотехнологій, вже мало вести переговори. Мабуть потрібні якісь нові інструменти, які створять і конкурентну ситуацію і примусять капітал, який працює в Україні і є вже є транснаціональним за своїм характером конкурувати з новими сегментами. Тоді питання, а як ці сегменти створити? Я думаю, і тут треба серйозно ставити проблему про реабілітацію глави держави як інвестора, тому що всі спроби зараз покласти це на плечі «просвещенної молодіжи». Ще один момент, модернізаційні моделі. Сьогодні економісти, які вивчають досвід порівняльної економіки, вивчають досвід різних економічних моделей, вже поставили питання, що китайське чудо дуже-дуже умовне, не з точки зору того, що Китаю вдалося прорватися, а з точки зору того, що модель модернізації має свої обмеження, наприклад в

порівнянні з Південною Кореєю. І наводиться серйозний аргумент, на відміну від Південної Кореї, Китай переважно робить ставку на залучення технологій на технологічну модернізацію оновлення. В той час як Корея, досягла успіху і суб'єктності, до речі, за рахунок того, що залучаючи технології велика частка прибутку вкладається потім в розробку власних технологій як товару на майбутнє. І тому Корея, на відміну від Китаю, на сьогодні просувається як гравець не лише на ринку товарів та послуг, а і на ринку технологій. В цьому сенсі питання, який досвід власне, ми будемо вивчати. Досвід відти невдачний Російської Імперії, досвід Радянської індустріалізації жорстокий, але який дав стимул власним ньоко. Досвід тих перебудов 60-х - 80-х, який має теж свої вади, яке закінчилося руйнуванням економіки. Тобто, грубо кажучи, яка модернізація в сфері промисловості, і в цьому поєднанні розвитку нових технологій буде більш прийнятною для України. Модель суто формального залучення, постійного наздоганяння, чи модель все таки постійного реінвестування і пошук і формування на основі первинної модернізації власного підґрунтя для наукового технологічного розвитку. Вихід на ринок технологій, а не лише на ринок конкурентоспроможності товарів та послуг. В цьому сенсі ще є одна проблема. Я мабуть затягнув час, да? Останній момент – проблема статусу. Ми можемо багато говорити про те, що Україна цікава країна для Європи, показувати по телебаченню вертепи і так далі, але я виріс в інших орієнтирах, я все таки, мабуть, більшою мірою людина двадцятого сторіччя, людина раціональна, людина орієнтована на, ну колись як і всі мріяв, мабуть, про польоти в космос і так далі. Для мене сучасна конкурентна країна це країна сучасних технологій сучасної освіти, певної міри технократична. І в цьому сенсі ці ідеали мали б спонукати суспільство рухатись в майбутнє таким чином, а не через фолк, туризм там і так далі, не стати культурною автономією Європи. Статус сьогоднішньої країни – ми залишаємося поки що, потенційно, країною ядерною, країною ракетно-космічною, країною яка здатна конкурувати на ринку озброєнь, а це питання іншої суб'єктності в глобальних іграх. Тому що сама постановка питання, що через п'ять – десять років Україна стає частиною наддержави, знімає всі ці амбіції за визначенням. І я повторював, що ми

Семиноженко В.П.

Ми, до речі, Андрій Васильович, ми заперечуємо саме такі позиції. Головна теза цієї стратегії, це суб'єктність країни, вона не хоче себе обтяжувати ніякими важелями, щоб повністю бути залежним під зовнішнім управлінням і повністю загубити свій суверенітет і економічний і політичний, як нажаль, сьогодні такі тенденції те тільки проглядяться, вони наявні.

Єрмолаєв А.В.

І тому, фундаментальне значення має набути пара напрацювання підходів до зовнішньої політики перспектив України. Ну, я на цьому завершую, а потім ще кілька аспектів, якщо можна в дискусію.

Семиноженко В.П.

Спасибі Андрій Васильович. Але зараз я з задоволенням даю слово Олегу Григоровичу Білорусу, голові комітету Верховної Ради з питань міжнародної політики і дуже відомій людині в Україні. Будь ласка Олег Григорович.

Білорус О.Г., Голова Комітету Верховної Ради України у закордонних справах

Шановний головуєчий, шановні колеги, я просто в захваті від того, що такий продукт народився. І я погоджуюсь з тим, що на сьогодні це краще з того, що створено в Україні і в розумінні стратегічного проектування. Я не вірю в те, що цей документ дасть остаточну і повну відповідь на питання «Камо грядеши Україно?», тому що це питання безкінечне. Але я боюсь, що поки ця стратегія буде прийнята, то той контрольний строк – 2015 рік пройде і доведеться робити нову стратегію. Тому я з власного досвіду, як розробник концепції стратегії, бо першу таку концепцію я опублікував у книзі «Глобалізація і національна стратегія розвитку України», Петро Петрович був одним із наукових рецензентів і критиків, то цей матеріал «стратегія», старіє не просто по рокам, а

по дням і годинам, тому що світ бурхливо розвивається і ми вже дожились до нової ситуації, до нової світсистеми, яку я називаю глобалізмом. Тому побажання від нині і на довго, Володимире Петровичу, не зупинятися в розробці цієї стратегії. Продовжувати щоденно. Її закривати не можна як проект. Друга ідея. Негайно почати думати про те, а як цю стратегію просунути в державні структури, в суспільство, в націю, щоб вона стала прийнятною. Ми маємо досвід, коли з 1998 року проекти стратегії ми просуваємо через проекти закону, я автор чотирьох таких законів, ці закони набирають 196 голосів, але треба 226. І кожне скликання ми повторюємо ці зусилля. Поки що іде відбій, значить в Україні є сили і досить могутні, а може всемогутні, які не бажають щоб така стратегія була взагалі і це реальний факт. І тому, коли ми сьогодні говоримо про долю цієї стратегії треба зробити з цього концепту, який є чудовим нормативний документ, який би на декількох сторінках зробив би, відображав би, чи втілював би формулу стратегії, не описовий текст, а формулу стратегії з відповідними розрахунками, бо в Америці національна стратегія розвитку розробляється на п'ятдесят років, щороку переглядається і бюджетується, під неї гроші бюджетні підводяться. Думаю, що тільки це дасть можливість реалізувати таку стратегію, як загально національний документ. Ідея стратегії правильна. Україна потребує модернізації. Я не вірю і ніколи не прийму позицію мого колеги і друга Юрія Миколайовича, що Україна в такому стані, що до неї не прикладеш жодної стратегії, такого в природі не буває. Кожна країна, навіть найзахудаліша має можливість зробити ривок. Подивіться Китай, Китай зробив такий ривок, Японія розгромлена у війні зробила, Франція знищена у війні зробила, Німеччина знищена у війні зробила. Тобто це можливо! Фінляндія – це глухий закуток Імперії Російської, де панував туберкульоз, сифіліс, проституція і голод сьогодні перший в світі конкурент і перший гравець, значить це можливо. Тому треба адаптувати стратегію з одного боку до існуючого стану речей в країні, а ми не в найгіршому стані. Я недавно був на виборах Президента Грузії, то грузини моляться на Україну, кажуть у вас рай земний. І воно так і є порівняно. А з другого боку, треба ще й ще раз думати про глобальну орієнтацію цієї стратегії. Я вам скажу відверто, ми говоримо про стратегію, так наче ми в райських умовах, а сьогодні є ознаки великої фінансової кризи. Шанхайська біржа тріщить, Токійська біржа дрижить, Нью-Йоркська біржа тріщить, уже Україну вдарило перший раз, уже курси акції українських корпорацій полетіли, при чому на дванадцять відсотків, на п'ятнадцять відсотків. То може нам стратегію доведеться робити в кризисних умовах, а найгірше те, що у нас продовжується історія, філософія, ідеологія традиційного індустріалізму радянського типу: копай кар'єр глибше, добувай руди більше, виплавляй чавуну більше, щоб зробити ще більший крокуючий екскаватор, щоб копати кар'єр ще глибше. В Кривому Розі докопались, кар'єр глибиною 1 200 метрів, до нього підійти не можна, бо втягне туди. Тобто, глобальна орієнтація, це не просто якась забаганка, тому що глобальний розрив в світі це став законом і ми в цьому глобальному розриві одні з перших. І тому, тут треба ще попрацювати. Тут багато і правильно говорили про те, що для реалізації стратегій потрібна національна солідарність. Я скажу більше, нам потрібна демократична диктатура, диктатура права, диктатура закону, диктатура Конституції. Називайте це демократурою, але порядок повинен бути. Де Голль прийшов у зруйновану Францію і сказав: «А тепер, слухай мою команду, від нині все будемо робити через стратегію велич Франції». І Франція стала великою державою за шість років. Тобто, ну Саркозі це ще побачив, тобто ці приклади говорять, що все можливе. У нас потенціал є. ми повинні перебороти в собі цей індустріалізм і перейти до технотронної інформаційної ери, тобто до інтелектуалізації, але ми вже повинні потрохи відмовлятися від економіки наживи, а ми в цій економіки наживи всі погрузли з вусами, з руками і ногами. Я поздоровляю розробників і готовий служити патріотичним ресурсом допомагаючи подальшому розвитку цього славного концепту. Дякую.

Семиноженко В.П.

Спасибі Олеже Григоровичу. Те що ви говорите по економіці, співзвучно з тим, що казав зараз Андрій Васильович Єрмолаєв. Саме нова економіка повинна бути побудована і тут ніякий загальний ринок нічого не зробить, тільки драктивна, навіть агресивна роль держави, чого зараз нажаль сьогодні немає, але для цього ми сьогодні і зібралися. Борис Ілліч Олійник, член ради Українського Форуму. Далі Олександр Юрійович Пасхавер. Потім Олексій Юрійович Гриневецький.

Олійник Б.І., член Ради «Українського форуму»

Дякую Володимире Петровичу. Як казав Твардовський «Каждый мнит себя стратегом видя бой со стороны». Я не буду вдаватися до цієї лінії, скажу одразу, що національна стратегія розвитку вигідно відрізняється від подібних документів негаласливою конкретикою, при чому розробники вказують не тільки на що погано, а головне і як і виправити ці негаразди. Як на мене, досить оптимально визначаються причини нинішньої кризової смуги за осібне. Запозиченість рецептів розвитку в копії із ігноруванням особливості національного досвіду, некомпетентність і хаотичність державної політики змін, неподоланість розколів у суспільстві, незрілість управлінських еліт єст. Порядність і патріотичність налаштована авторів документів не викликає сумніву, але не сприйміть це за цинізм, я зважився би застерегти розробників, аби вони апіорі не передбачали у своїх адресатів із урядових кіл таких вже порядних, як і вони самі. Нажаль, ми маємо справу, коли значна частина і владних структур, і правоохоронних органів, і судових структур досить корумповані. Відтак, доведеться починати з наведення порядку, я абсолютно згоден з Білорусом, і повертатись до гасла, мовляв, «злочинцям – тюрми». Тільки я хотів би сказати, що їх не саджати, а треба сховати в тюрми від тих, хто їх будуть потихеньку ліквідувати, якщо вони стануть на шлях патріотичного служіння України. Хотілося б підтримати тезу, я цитую «Україна одна з не багатьох країн на пост радянському просторі, де є достатньо амбітний національний бізнес, що підприємці з українським громадянством безпосередньо зацікавлені в успіху проекту побудови суверенної та самодостатньої країни» цитата завершена. Хотілось би, аби це справді було так. Нажаль, переважна більшість крупних бізнесменів далекі від український інтересів і перебувають в Україні як на відхожому промислі, себто як квартиранти. Відтак вимагати від них патріотизму – марна справа. Скорше треба вирощувати свій середній клас, хоч трохи закорінений в національні традиції. І починати треба, звичайно, від звільнення від окупації нашого інформаційного простору, бо інакше ми не зможемо почати оцю трансформацію нашого суспільства в нормальне. Я ще раз глибоко вдячний розробникам, дай їм Бог здоров'я. Спасибі.

Семиноженко В.П.

Спасибі. Я думаю зайве представляти Олександра Юрійовича Пасхавера. Я з задоволення надаю йому слово.

Пасхавер О.Ю., президент Центру економічного розвитку

Я тут, я буду називать своє виступление «поиски энергии для такого поворота, который планируется в этой стратегии». И для поиска этой энергии я посмотрел статистические дополнения, которое наверняка дано Валерием Михайловичем. Тут, вот за это время я сумел прикинуть с учетом темпов роста валового продукта, инфляции, что к 15 году, если все будет в этом очень, достаточно благополучно в этом прогнозе, все будет как здесь, то мы будем иметь порядка, я думаю десятки тысяч долларов, в переводе на доллары, валового внутреннего продукта, порядка десятки тысяч долларов. С учетом паритета покупательной способности там тоже коэффициент снижается, это будет где-то двадцать тысяч долларов, по паритету покупательной способности. Это то, что сейчас имеют самые бедные страны западной Европы, то есть это Португалия и Греция, на сколько я помню, приблизительно столько они и имеют. Это важный вопрос, потому что вопрос заключается в том, каким образом нам осуществлять инновационный поворот. Но я вижу три пути, по которому, три источника энергии такого рода крутых разворотов экономики. А это бывает, когда очень богатая страна, она адекватно реагирует на вызовы

и у нее есть деньги, для того, что бы сделать поворот. Второй вариант, это тоталитарный режим, который может заставить страну так, как это было с индустриализацией в советской стране. Третий вариант, это очень консолидированная, скомпанизованная нация на успех. Во тут приводился пример Японии, на пример. Я, по крайней мере, не вижу других источников такого поворота. Украина вот, с учетом того, что я сказал, не относится ни к одной из этих трех стран. Поэтому мое пожелание, в дальнейшем разработчиков такого рода стратегии, найти энергию такого поворота, вот я ее не вижу пока. То есть вот, то, что здесь написано, не свидетельствует о том, что мы приблизимся к развитым странам, это свидетельствует о том, что если будет, так как здесь сказано, это очень благополучный прогноз, то мы через восемь лет будем иметь приблизительно такой уровень жизни как сейчас Португалия. Это шикарно, на мой взгляд. Но это имеет очень отдаленное отношение к инновационному развитию. Спасибо.

Семиноженко В.П.

Спасибо. Это очень интересные дискуссионные моменты. Я думаю, мы этим Круглым Столом мы не завершаем вопрос, скажем, об экономических реформах. Украина действительно может иметь потенциал, как мы понимали, разрабатывая, консолидации общества, если это не будет начальной точкой, этого ничего нет, не может произойти. Но самое главное, это Украина имеет уникальный потенциал человеческий. Если семьдесят процентов выпускников физиков, математиков, медиков, инженеров, работают не по специальности. Если мы сегодня понимаем, что семьсот тысяч вакансии в Европейском Союзе будут в течение десяти лет, будут заполнять наши ученые, и будем создавать такую систему координат - ясно, что ничего не получится. Поэтому, конечно, агрессивная роль государства не тоталитарного, но жестко нацеленная на программу, она ну как бы аналогом будет вот того тоталитаризма, только прошу правильно понять мои слова. И это будет действительно тогда выход из положения. Может быть, один этот вопрос стоит нам специально вынести и больше не затрагивать ничего. Какие экономические реформы и потенциал экономических реформ? Конечно вместе с социальными реформами, потому что они отдельно не существует. Сергей Рафаилович Гриневецкий, член ради Українського Форуму, народний депутат України. Наступний Костянтин Іванович? Анатолій Максимович.

Гриневецкий С.Р., народний депутат України, член Ради «Українського форуму»

Дякую. Шановний Володимире Петровичу, шановні колеги. Перш за все я хотів би наголосити на тому, що Перше Громадське Політичне Об'єднання «Український Форум» представляє проект «Національної Стратегії розвитку України до 2015 року» на такому фундаментальному рівні. Зацікавлення, зразу можна сказати, досить велике серед колег депутатів і наша політична фракція має намір розглянути це найближчим часом на своєму засіданні. Ми безумовно свої пропозиції вам передамо. А я хотів би наголосити на тому, що у розробці стратегії розвитку Держави не останнє місце має посідати впровадження державної регіональної політики, бо будь-які стратегії розвитку, які розробляються на печерських пагорбах, мають втілюватись в життя безпосередньо в регіонах. І Андрій Єрмолаєв про це наголосив. Нажаль, протягом останніх років Україна практично не зробила реальних кроків на шляху втілення такої державно-регіональної політики. Законодавча база, яка визначає питання регіонального розвитку, зокрема, закони про стимулювання розвитку регіонів та про транскордонне співробітництво відверто слабкі і поступаються своєю якістю аналогічним європейським законам. Лише пунктиром ці питання відображені у проекті програми нового уряду. Разом з тим здійснюється спроба звести державну, я підкреслюю, державну регіональну політику до банального розвитку регіонів, що на мій погляд значно звужує коло проблем, які потрібно вирішувати. Адже держана регіональна політика, це система заходів, і навіть певна філософія держави. Подібним же спрощеним підходом грішать і державна стратегія регіонального розвитку до 2015 року, яка затверджена урядом в липні 2006 року. Треба зазначити, що це

фундаментальний і об'ємний документ, у ньому виписані основні існуючі проблеми соціально-економічного розвитку регіонів і запропоновані, в принципі, правильні рецепти їх розв'язання. На його основі ухвалені уже обласні стратегії розвитку, не менш фундаментальні та об'ємні. Втім, і державна і регіональні програми представляють швидше набір добрих намірів та побажань. В них відсутнє те, що власне відрізняє стратегію від програми, бачення перспективи, прогноз розвитку регіону з урахуванням мінливих чинників і можливих ризиків, зокрема і міжнародних. І тут я хотів би зробити комплімент авторам розробникам, що по великому рахунку, проект який запропоновано національним Український Форумом досить чітко виписує саме оці проблеми. Мені здається, що треба подивитись причини, а не остання причина цього в тому, що розробниками подібних стратегій залишались органи державної влади. Відповідним чином, такі документи є значною мірою документами суто бюрократичними, залежними від політичної ситуації. Я хочу привести, на мій погляд, яскравий приклад, ще у 2004 році, Кабінетом Міністрів України була затверджена комплексна програма розвитку українського Придунав'я до 2010 року. Документ який розглядався на Раді Національної Безпеки Оборони був указ Президента вийшли на урядове рішення. Після приходу до влади помаранчевої команди, фінансування програми було згорнуто, хоча ніхто формально її не скасовував. В той же час, проблема на вирішення яких була спрямована програма продовжувала загострюватись. І от 15 січня, цього року, Президент України видає указ, про не відкладні заходи щодо розвитку південно-західної частини Одеської області. Указ повторює основні пункти програми розвитку українського Придунав'я і більш того, зобов'язує уряд внести зміни до державного бюджету на 2008 рік передбачивши кошти на будівництво конкретних об'єктів, які виписані в програмі. То, чи варто було виключно з політичних міркувань ігнорувати вже існуючу програму заради того, щоб врешті-решт прийти до її виконання. Логічне і інше запитання, чи не спіткає така ж доля і інші стратегії та програми, які розроблені раніш. Висновок може бути один, регіональний розвиток України потребує сьогодні не тільки зусиль державних органів влади, але й активної участі громадськості. Такий механізм існує в європейських країнах, де до рад регіонального розвитку входять представники місцевого самоврядування, бізнесу, громадськості. Європейський досвід свідчить, що інтегрований та збалансований регіональний розвиток не можливий без досягнення консенсусу у трикутнику: влада-бізнес-громадскість. В Україні ж поки що ж діє не трикутник, а б сказав, одна лінія і та пунктирна, влада, яка водночас є і бізнесом. Без залучення громадськості, малого та середнього бізнесу регіональний розвиток так і залишиться прерогативою чиновників, тому я дуже вдячний фахівцям із Громадсько-політичного Об'єднання, Українському Форуму за той проект, який нам представлено. Дякую за увагу.

Семиноженко В.П.

У вас, як у члена Ради, є ще можливість попрацювати трошки над текстом. Спасибі велике. Анатолій Максимович Зленко, заступник Голови Українського Форуму, двічі екс-міністр закордонних справ.

Зленко А.М., заступник голови «Українського форуму»

Щиро дякую. Двічі екс, двічі міністр не має значення. У всякому разі я вважаю, що тема сьогоднішнього нашого Круглого Столу надзвичайно актуальна. Відповідаючи на деякі риторичні запитання, які сьогодні прозвучали в окремих виступах, я повинен сказати, що ми можемо дійсно шукати національну ідею. Ми можемо ставити питання про єдність нашого суспільства у досягненні цієї мети, але мені здається, саме постановка на сьогоднішній Круглий Стіл питання про стратегію національного розвитку, або національну стратегію розвитку є певною мірою відповідь на порушення сьогодні деякими виступаючими питання. Я виходжу з того, що розуміючи що таке зовнішня політика, зовнішньополітична діяльність нашої держави, мені видається так що, реалізація національної стратегії розвитку не може бути достатньою мірою реалізована без належного зовнішньополітичного забезпечення. Зовнішньополітичне забезпечення

передбачає перш за все створення необхідних умов для того, щоб країна розвивалася мирно і спокійно. Зовнішньополітичне забезпечення має ставити перед собою завдання визначення відповідного курсу нашої держави для того, щоб створити необхідні умови для її подальшого розвитку. Зовнішньополітичне забезпечення це перш за все національна безпека нашої держави. І можна продовжити цілу низку інших, перелік інших питань які покладені в основу зовнішньополітичної стратегії нашої держави. І от у мене на сьогоднішній день виникає таке питання, яке я ставлю на цьому Круглому Столі: чи є сьогодні у нас зовнішньополітична стратегія? На мій погляд, звичайно можна дати позитивну відповідь тому, що в цілому можемо говорити про те, що зовнішньополітичний курс нашої держави визначений. Це підтверджує один Президент, це підтверджує і нинішній Президент і зокрема зосереджується увага на реалізації цього зовнішньополітичного курсу. А зовнішньополітичний курс ставить сьогодні перед нами одне головне питання: це в якій системі міжнародних координат має знаходитись, або розвиватись наша держава? В якій системі? От мені здається і реалізація національної стратегії розвитку великою мірою залежить від того: де ми, з ким ми, на кого ми робимо ставку, який курс ми на сьогоднішній день реалізуємо. Ну, скажімо, коли ми говоримо про зовнішньополітичну стратегію, ми перш за все маємо на увазі або реалізацію цієї стратегії, ми перш за все маємо на увазі – це наша євро інтеграція, або європейська інтеграція і євроатлантична інтеграція. На сьогоднішній день ми, мені здається, і Президент і влада робить багато для того, що би якомога скоріше реалізувати цей курс. І ставлячи питання про систему міжнародних координат, ми разом з тим маємо ставити питання про те, на скільки відповідає ця система міжнародних координат інтересам нашого суспільства, геополітичному місцю і ролі нашої держави. А ми, я нагадаю, знаходимось сьогодні на перехресті таких різновекторних геополітичних інтересів де, скажімо, треба чітко і ясно усвідомлювати той факт, що саме успішна реалізація цього стратегічного курсу має відповідним бути внеском в реалізації національної стратегії розвитку. Питання, я не буду коментувати глибоко питання євро інтеграційної, євроатлантичної інтеграції, оскільки це питання на порядку денному сьогодні і воно дуже гостро стоїть. Від вирішення цього питання і буде залежати мені здається от якраз визначення цієї системи міжнародних координат. Друге питання, яке має стратегічну мету, це побудова наших відносин, або визначення наших основних стратегічних партнерів в цій системі міжнародних координат. Сьогодні великою мірою залежить реалізація національної стратегії залежить від того, як ми будуємо наші відносини з нашими сусідами, як ми будуємо наші відносини з тими партнерами, які на сьогоднішній день здатні забезпечити національну безпеку нашої держави, нашу суверенність і нашу незалежність. Це також важливі питання. Ми сьогодні повинні усвідомлювати той факт, що ми знаходимося в своєрідному трикутнику, це, скажімо Європейський Союз, Росія, Сполучені Штати Америки. Чи ми маємо балансувати в цьому трикутнику, чи ми маємо схилитися до відповідного суб'єкта з тим, щоби якомога найкраще визначити реалізацію нашого стратегічного курсу в тому числі цієї нашої національної стратегії, стратегії розвитку. Важливим питанням, звичайно, є можливість і той інструментарій, який існує в нашій державі для реалізації цієї стратегії. Мені здається, що на сьогоднішній день в нашій державі склалася необхідна інфраструктура, яка здатна вирішувати це питання. Україна на сьогоднішній день, якщо на додаток до цього сказати, уже знаходиться і вже посіла чільне місце в міжнародному середовищі, для того щоби активно працювати і сприяти реалізації цієї стратегії національного розвитку нашої держави. Я думаю, що стимулами для цього мають бути перш за все, це вміння утримати належне місце, це здатність, ретранслювати, скажімо, той зовнішньополітичний курс, який ми сьогодні проводимо в стратегічному плані на регіони, на субрегіони і так далі і тому подібне. Ну і звичайно, звичайно я хотів би сказати, що ми повинні глибоко усвідомити той факт, що зовнішньополітичне забезпечення є важливим елементом в реалізації національних інтересів, в тому числі і національною стратегії розвитку нашої держави. Дякую за увагу.

Семиноженко В.П.

Спасибі Анатолію Максимовичу. От як я зрозумів, так нікуди не потрібно поспішати. Треба визначитись і виходячи з нашої стратегії, потім же орієнтуватися чи потрібно нам зараз так терміново вступати, формалізувати свої стосунки з різними альянсами міжнародними а не треба чи зараз переглянути все ж таки ці основи. Спасибі. Петро Петрович Толочко, наступний Костянтин Іванович Грищенко.

Толочко П.П., член Ради «Українського форуму»

Шановний Володимире Петровичу, шановні колеги, я знайомився кілька разів з програмою чи з стратегією і в першому варіанті і в сьогоднішньому і мушу вас сказати, що перед нами справді вартісний документ. І мені, що особливо подобається, що своєрідною підвалиною цього документу є цей перший, чи початковий розділ стратегія національного порозуміння. Це збігається з тим, про що говорив Юрій Миколайович Пахомов, що без того щоб не здобути національного порозуміння в Україні жодна програма виконана не буде. І ми мусимо буду свідомі цього. Всі проривні стратегії, як демонструє світовий досвід, і про ті, які говорив Олег Білорус, справді здійснювались на національному піднесенні, на здоровому оптимізмі нації. Сьогодні в нас цього немає і будемо відвертими, сьогодні суспільство переживає кризу, воно розшматовано національно, ідеологічно, соціально і я не знаю чи воно здатне справді сьогодні на над зусилля по виконанню будь якої стратегії. Я може сказав би сьогодні не те що треба робити, а чого не треба робити в Україні сьогодні. Ну, скільки це значною мірою залежить від нинішньої влади, нинішнього режиму, то чого ж не треба було б робити нинішньому режиму в Україні. Ну перш за все, мені здається, треба припинити війну з нашої історії. Історія була, історія відбулась, історія різна в нас, на заході одна, на півдні, на сході інша і потрібно припинити ранжування цих історій на наші і не наші, на правильні і не правильні. Це не додає нам і не консолідує націю, це розвалює її. Я думаю, що потрібно, не потрібно робити, не потрібно втручатися владі в справи церковні. За церковними правами стоять люди, мільйони людей, і коли наші достойники виключно демонструють єднання тільки з одною конфесією це викликає відразу в інших людей. І отже, ці достойники не можуть претендувати на консолідуючу силу в українському суспільстві. Мені здається, що не можна робити і слід припинити мовні війни, війни з російською мовою, яка сьогодні фактично поставлена поза законом. В Україні проживає вісім з половиною мільйонів етнічних росіян, вони громадяни України і коли оголошують їхню мову іноземною, то очевидно, це викликає спротив і це також не сприяє консолідації української нації. Потрібно також припинити війну і з українською мовою. Ви бачите сьогодні наша класична середніпровська мова українська не подобається багатьом. Хочуть її переінакшити, галицизувати. Я думаю, що цього не треба робити, хай мова розвивається сама по собі і не потрібно втручатися в неї, це також є елемент дестабілізації суспільства. Чого не потрібно робити? Юрій Миколайович сказав, що у нього таке враження, що влада сьогоднішня живе і культивує життя сьогоднішнім днем. Юрій Миколайович, дорогий, якби тільки сьогоднішнім днем. У мене складається враження, що влада живе вчорашнім днем, позавчорашнім. Ви дивіться, в Україні культивується страдницький комплекс. Україна вічна жертва, ми кожен день чи кожен місяць відзначаємо поминальні дні по жертвам одним, по жертвам іншим, по жертвам третім. Так суспільство не може жити. Це все треба знать, хай історики досліджують, але робити це на рівні державної політики і виховувати націю в комплексі вічної жертви це, мені здається, не припустимо. Ніякий народ не жити не хочеться, а не те що виконувати стратегії наші, Володимире Петровичу. Тому, мені здається, що якщо такої принципової зміни, повернення до такого загального розумного, я не знаю може це буде національна ідея в такому широкому змісті. Але якщо ми всі і наші достойники не зрозуміють, що треба нарешті припинити оцю безкінечну війну в середині самого суспільства, жодна стратегія буде просто благим побажанням. Спасибі.

Семиноженко В.П.

Спасибі Петро Петровичу. Мені приємно надати слово экс-міністру закордонних справ, члену Українського Форуму, а ще це більш приємно сказати Костянтину Івановичу Грищенко.

Грищенко К.І., член «Українського форуму»

Дякую Володимире Петровичу. Я повністю погоджуюся з виступом Анатолія Максимовича Зленка. Хотів би просто додати декілька думок. Ну, перш за все, сам по собі розділ «зовнішньополітичне забезпечення стратегічних національних інтересів», він не викликає заперечень я хотів би підкреслити тут є де кілька думок, які мають стати дійсно основою, на якій будуватиметься подальша діяльність зовнішньополітичного відомства і інших структур, це перехід до принципів стратегії суб'єктності. Дійсно, коли ми маємо самі визначати, що є основними завданнями, що стоять перед зовнішньою політикою. Важлива також і думка, що необхідно відмовитися від калькулювання зовнішньополітичних інтеграційних моделей зразка 90-х років, які працювали для наших східноєвропейських і центральноєвропейських сусідів. Але ситуація міняється надзвичайно швидко. І тут я хотів би відзначити просто де кілька практичних моментів. Я повністю погоджуюся з усіма тими, хто говорив, що без консолідації еліти, мабуть проводити будь-яку стратегію життя і зовнішню політику зокрема, буде дуже складно. Водночас досягти повного консенсусу в суспільстві, мабуть, теж неможливо. Тому так чи інакше, політична сила, яка бере на себе відповідальність за розвиток держави, протягом певного історичного періоду, хай це буде два роки, має чітко визначити, що саме вона пропонує суспільству. Я вважаю переконаний, що зовнішня політика сьогодні має вирішувати перш за все прагматичні завдання. Що саме ми можемо від тих, чи інших зовнішньополітичних кроків отримати для економіки, для суспільства в цілому. Ну, скажімо, для прикладу. Наше ставлення до інтеграції в НАТО і що ми хочемо від цього отримати. Дуже часто ми просто дійсно беремо кальку, яку свого часу використовувала Польща, чи інші країни, що приєдналися до НАТО декілька років тому, хоча цей процес починався ще якраз років десять – дванадцять в практичному вимірі. Тоді наші східні і центральноєвропейські сусіди, країни Балтії виходили з двох основних для них факторів. Перше, це суспільна психологічна домінанта того, що Росія продовжує становити серйозну загрозу, в тому числі, мабуть, там вважалась за певних умов і військову, хоча це ніколи не було реальністю. Достатньо згадати оту ж першу чеченську війну, ні спроможності і ні бажання у Росії не було, через Україну, скажімо йти до Словаччини. Але тим не менш в цілому в суспільстві, кожний з цих країн, більшість на персональному рівні кожний громадянин, або, скажімо, значна частина їх вважала, що така загроза існує. І друге, власне це і стало базою суспільної підтримки ідеї якомога швидшого приєднання до альянсу. Переговори, щодо приєднання цих країн до альянсу велись в Брюсселі чи європейських столицях. Вони були не предметом гострої дискусії між основними політичними силами, які відбивали настрої широких верств. І друге, вважалось, і мабуть для них, це певною мірою спрацювало, що вступ до НАТО відкриває шлях до членства в Європейському Союзі. Коли ми впроваджуємо в життя ті чи інші стратегії в зовнішньополітичній сфері, приймаємо рішення ми маємо аналізувати на скільки те, що спрацювало для інших може бути використане ефективно нами. Мабуть сьогодні ніхто не скаже, що ми отримали від Євросоюзу чіткий сигнал, щодо нашого членства будемо ми в альянсі НАТО, чи ні. Цей аргумент не працює. Чи нас готові, навіть в тому ж самому НАТО прийняти? Чи є відповідь, коли ми подаємо ту заявку, яку ми сьогодні відправили в Брюссель? І мабуть, саме головне, все таки, що ми будемо демократичну країну, чи ні. Я б хотів би звернути увагу, що в Грузії одночасно з виборами Президента був проведений референдум щодо вступу в НАТО. Ще до того, як країна наблизилася до ПДЧ. І ні в кого в Україні це не викликає ані заперечень, ані запитань. Спілкуватись, радитись зі своїм народом, це європейська практика, це демократичний принцип і, мабуть, він є основним. Треба це робити – не треба, це інша справа, але те, що дискусія має вестись не на основі тих стандартів, які були закладені ще дванадцять – п'ятнадцять років тому, а включати в

себе ті фактори які впливають на наші інтереси сьогодні, є очевидною необхідністю. Але це я так, для прикладу. Головне ж у зовнішній політиці це єдність держави навколо визначення головних пріоритетів, оцінка результативності роботи і те, що говорив Анатолій Максимович Зленко це інструментарій, який має держава. А який ми сьогодні маємо інструментарій? Ми маємо Раду Національної Безпеки і Оборони, ну хіба можна порівняти цей інструмент, з тим що ми мали, коли його очолював Горбулін?

Тоді, я пам'ятаю, МЗС був однією зі складових, яка давала свої думки що для вироблення загальнодержавної лінії, а вже Рада Національної Безпеки і Оборони залучала розвідку, залучала Міністерство Оборони, залучала інші структури і ми були впевнені, що дійсно, це серйозна програма. Що ми можемо очікувати сьогодні, мабуть, хтось інший може сказати. Я єдине, що хотів би підкреслити, ця стратегія все одно залежатиме від тих хто візьме на себе відповідальність за майбутнє нашої держави. Тому в кінцевому рахунку, як кажуть, треба міняти не предмети меблів, а треба все таки знаходити тих людей які будуть здатні її реалізувати. Дякую

Семиноженко В.П.

Спасибі. Володимир Павлович, крім того, що Вам комплімент вже, я готовий теж приєднатися, скажіть, будь ласка, все ж таки нульовий варіант, щодо наших таких планів по приєднанню до НАТО та інших моментів він існує, чи є щось таке вже незворотнє?

Горбулін В.П., член Ради «Українського форуму»

Я зараз, відповім на всі питання. Але спочатку все таки хотів би сказати відносно стратегії розвитку України мене це більше трошки хвилює, ніж вся дискусія навколо НАТО. Поєтому я перейду на російський мову, в знак свободи и демократии в нашей стране и буду изъясняться по-русски. Я хотел бы сказать следующее о стратегии, которая представлена. В ее, так сказать, ни в коем случае ни в защиту, а в ее особенность. Я поддерживаю то, что сказал Сергей Гринецкий, это действительно первый стратегический документ, который сделан не по заказу, а по велению сердца. Я не боюсь красивых слов. Когда удалось собрать и сосредоточить в Украинском Форуме и вокруг него всех научных работников, просто специалистов, людей, которые думают о будущем Украины и выстроить модель развития Украины, основанную на трех, как об этом говорил Валерий Михайлович основах. Где политика, общество и экономика взаимосвязаны и тесно между собой коррелированы. Я думаю, что в этом, так сказать, вот сермяжная эта стратегия, она не делалась по заказу. Второе, в ней изложены целый ряд моментов, которые сегодня просто необходимы обществу для широкого обсуждения. Действительно было справедливо замечание, что она носит некоторые концептуальные моменты. Это трудно отрицать. Но именно эти концептуальные моменты и позволяют сделать ее предметом очень широкого обсуждения в украинском обществе и получить, таким образом, обратную связь, которую не хватало всем предыдущим программам разрабатываемым, как, если мне не изменяет память, с 98-го года и которые имели очень громкие названия. Я думаю, что вот связь с обществом и желание получить очень широкое, очень широкий круг оценок и позволяет авторам стратегии занять наступательную позицию с точки зрения диалога с властью, потому что это будет не просто документ небольшой группы умных людей, а это будет документ, который представляет широкую общественную мысль и широкое видение тому, как должна двигаться дальше Украина относительно стратегии. Относительно вопросов, которые мне были в зале заданы. Ну, как бы меня Константин Иванович, что бы доброе в мой адрес не говорил, мы не из политических, наверное, расхождений. Я сейчас никакой политической, сейчас уже довольно давно никакой политической партии не принадлежу, и это позволяет мне быть вообще вольным в использовании того или иного материала и для какой-то степени, для защиты своей позиции. Я сегодня считаю о НАТО говорить преждевременным по двум причинам. Во-первых, ПДЧ это еще далеко не вступление в НАТО. И действительно, если так посмотреть на историю наших балканских соседей, то Хорватия идет в этом плане с 2002 года с планом действий что до членства. Албания и

Македония, по-моему, с 99-го года, но я могу чуть-чуть ошибаться, но не этом то дело. Если посмотреть на то, что какие сегодня отношения Украины с НАТО, я хотел бы только на одну мысль обратить внимание. Абсолютно все наши политические силы считают, что надо этот диалог развивать, никто не говорит, что диалог развивать не надо. Вызывает наибольшее противоречие форма этих отношений. Есть один документ, он тоже был всеми признан и никто его не опровергал «План действий Украина – НАТО», он принят в 2003 году. На основании этого плана каждый год утверждаются целевые планы сотрудничества, в которых расписывается иногда свыше двухсот мероприятий в год, которые нужно провести Украине и НАТО, вместе с НАТО. Но в основном восемьдесят процентов этих мероприятий, или они относятся к внутренней жизни и к реформированию внутренних всех процессов в Украине. Сюда входят процессы и экономические и политические, и юридические, и проблемы безопасности, и обороны. Могу сказать как человек, который ежегодно этим занимается, что целевой план 2007 года, впервые процентов на восемьдесят соответствовал плану действий, а план действий, как это ни странно, хотя он был принят в 2003 году, я тут не могу грешить при Анатолие Максимовиче и при Константине Ивановиче, он процентов на восемьдесят соответствует плану действий что до ПДЧ. Я никак правильно расшифровать не могу. То возникает вопрос, почему такой шум? И действительно ли это предполагаемая заявка, я согласен с Константаном Ивановичем, что не обходимо было продумать, а что будет если наш, так сказать, не наш, а обращение нашей страны или сигнал от нашей страны будет не услышан. Действительно этот момент, который может нанести серьезный урон внешнеполитической деятельности Украины. Но мне кажется, все, что происходит сегодня вокруг так называемого письма трех, не имеет под собой серьезной почвы. Используется в чисто политической ситуации, которая сегодня имеет место в стране. Я не думаю, что мы можем в ближайшие два-три года вступить в НАТО, для этого нет предпосылок и в первую очередь внутренних, потому что нам нужно пройти очень серьезный еще путь реформ. Вот тогда, наверное, о каком то вступлении можно говорить и выносить все на референдум. А дальше народ скажет да или нет. Благодарю за внимание.

Семиноженко В.П.

Спасибо Владимир Павлович. Я представляю слово сейчас Соболеву Борису Владимировичу, которого можем уже назвать полноценным членом Украинского Форума, поскольку на прошлом совете мы Вас единогласно приняли. Подготовиться Виктору Лаврентьевичу.

Соболєв Б.В., член «Українського форуму»

Дякую Володимире Петровичу. Ви знаєте, вперше, нажаль, мені приходится констатувати після того, як прозвучало стільки багато хвальних, дуже похвальних відгуків справді робота фундаментальна, але мені приходится констатувати таке певне дежавю. Чому, тому що в 2005 році прийшлося складати послання Президенту до Верховної Ради, в принципі майже всі тут присутні були при цьому, як кажуть, доклали до цього свою руку. І я б хотів першу таку практичну, якби рекомендацію дати, що очевидно потрібно відокремити аналіз цілей, який ставить стратегії, тобто суті так, від механізму досягнення реалізації цих цілей. Тому що певна підміна вона приховує головне чому в Україні стільки розробляється стратегії і концепції і так далі, чому щорічне послання Президента, ніхто не виконує, до речі. Чому ніхто не виконує жодну програму жодного уряду, і Валерій Михайлович мені в п'ятому році дав фундаментальний труд свого інституту, який проаналізував майже триста державних цільових комплексних програм в Україні. І, як кажуть, з великим розчаруванням констатовано, що жодна з цих трьохсот програм, на базі яких складається держаний бюджет, до речі України, або мав би складатись, жодна не фінансується і не виконується. І майже всім байдуже до цього. Отже перше це, можна сказати так, це – або це криза конституційна виконання, скажімо державного виконання якихось планів, або повна зневіра в механізм планування взагалі. Тобто таке практичне

питання, чи можемо ми на правді завдати якийсь параметри розвитку держави? А можливо нам треба їх задавати? Очевидно, що без цих параметрів, які розбиті на п'ятирічки, якщо хочете, ми не можемо чітко ставити як суспільство, а тут ми зібралися частина суспільства, я думаю, не остання. Яка, знаєте з такою досадою констатує, що правління нашого акціонерного товариства Україна, да, правління у вигляді влади не виконує ні того ні цього, не знає куди йти, не знає куди вести, розшарування суспільства зростає, гіперінфляція от-от на носі висить. Чи вступати в НАТО чи не вступати? З іншого боку, працюючи там, в тому правлінні, пам'ятаєте Кучму, да? Так що нам будувати? Куди нам йти? Немає змички в цьому корпоративному великому, як кажуть, кагалі. Немає змички між виконавцями і тими, хто ставить, тими, які кажуть, постановниками задач. Чому цього не маємо? Ну, я думаю, я коротенько це, я не претендую на якусь там вичерпну інформацію, але наш досвід, і особливо досвід переходу від адміністрації Кучми до Секретаріату Ющенко, коли прийшлося почути перше завдання, звільнити майже шістсот людей з адміністрації Медведчука, щоб її не було і створити «нешто краще» як секретаріат Ющенка. Ви знаєте, от аналізуючи чи винні коні, да? Вибачте, чи винні люди? Чи справді щось у нас засіло в тому інституційному таки механізмі державотворення, засіла певна зневіра, яка нам не дозволяла і до цього часу не дозволяє зробити, або поставити діагноз «чому ці програми не виконуються?». Відповідь мабуть одна, що програми мають виконувати люди. Правда? Якщо ми з вами акціонери товариства, яке називається Україна, а правління і голова правління його не виконує, у нас повинна бути певне мірило, як кажуть, його відповідальності. Ми в 2005 році досить серйозно, ще не набрали чинності зміни до Конституції, говорили про контракт з Прем'єр Міністром, про контракт з членами уряду, де було чітко розписано, шановні, вас на п'ять років ніхто не зачіпатиме, якщо ви будете щороку досягати таких-то показників. З пані Лібановою ми тоді говорили за такі якісні показники, показники, скажімо такі, знаєте, інфраструктурні, скажімо, показники якості життя там і так далі і так далі. І це можна було зробити і в тому числі не тільки для центральних органів влади, але й для місцевих, тому що ви знаєте, формулювання як для Марчука було вибране що створював досить сильний свій імідж, тому я тебе знімаю з посади. Знаєте, ну це не тільки образливо, це для в цілому суспільства, це ну свідчення недолугості цієї держави в цілому. Тому контракти мають бути, Володимире Петровичу, в цьому він інституційно-функціональній частині програми, я думаю, що потрібно повернутися, тому що я думаю, що політичні сили заявили, що будуть міняти Конституцію. І туди треба записати і не боятися цього. Ставити плани, очевидно що механізмом реалізації має бути послання Президента. Якщо нам Президент потрібен як інститут, а він все шукає куди йому, як кажуть, ну які повноваження на себе перебрати, призначати міністра закордонних справ чи призначати міністра оборони. Ми, наприклад, і зараз радимо щоб все таки Президент сконцентрувався на загальнодержавних, цих, стратегічних планах і у нього є цей, як кажуть, поки що це не формальний, але механізм щорічного послання, яке ставить, по суті, завдання і Парламенту і Уряду. Дякую.

Семиноженко В.П.

Спасибі. Ну, ми там чітко говоримо що весь склад уряду повинен призначатися Верховною Радою і у нас є член ради нашого Українського Форуму. Я думаю, що один з кращих спеціалістів в галузі державного права, Конституційного права, Віктор Лаврентійович Мусіяка. Попросимо його висловитися.

Мусіяка В.Л., член Ради «Українського форуму»

Часу залишилося не багато, тому я дещо, так скажімо, конспективно зверну увагу на деякі, як мені здається, надзвичайно важливі речі пов'язані із презентацією цієї національної стратегії розвитку. У розділі де мова йде про Державу, я хочу нагадати вам, що тут ми передбачили, що вирішальна роль в українському модернізаційному процесі мають відіграти саме інститути держави. Ми всі прекрасно розуміємо про все, що говорили, прекрасні стратегічні цілі, вони можливі тільки тоді, коли є, я не хочу сказати

могутні є, є працюючи в нормальному режимі механізм держави. Що ми сьогодні маємо, ми знаємо. Протягом останнього року ми на ці теми весь час звертали увагу і намагалися якось скорегувати увагу наших, так званих, чинників політичних на те, що необхідно скорегувати свою діяльність саме на те, що б зберегти державу, зберегти ці інститути держави наповнити відповідним змістом їх повноваження і чітко, відповідно до Конституції, до законів щоб діяли всі посадові особи держави. Що ми маємо сьогодні? Я хочу звернути увагу тільки на таку річ, знаєте, сьогодні ми спостерігаємо своєрідну мутацію, ставлення. Ну, перш за все, щоб це не було, Президента і його оточення до того, що постійно порушується Конституція і Закони так не на пряму, так нагло скажімо. А ось через подання оцих дванадцяти відомих чи там більше буде, ціла низка Законів до Верховної Ради, щоб шляхом прийняття цих законів фактично мати можливість тепер вже не на Конституцію посилатися, а на Закони в яких обійшовши Конституцію закріпити ті повноваження, яких немає за Конституцією у Глави Держави, а ці повноваження закріпити. Оскільки немає часу, я тільки конспективно вам скажу про те, що я уважно як і багато інших людей, які мають відношення до правової матерії вивчаю, і ще продовжую вивчати. Аналізувати тільки перш за все, скажімо законопроект про Кабмін, який всіх цікавить, перш за все, маю вам сказати, що там повною мірою як раз відображене те, що й було в першому проекті який конкурував в проекті Президента конкурував з проектом Кабміну і який програв тоді. Він, між іншим, кращий був, хоч в ньому були такі ж антиконституційні положення на які не звертали увагу які треба було вихолостити, викинути і зробити нормальним закон. Сьогодні це все або завуальовано або зачуючи, або знову на пряму не залежно від того, що в Конституції зовсім інакші положення, навіть там де прямо в Конституції сказано пишеться зовсім протилежне, або передбачаються завуальовані такі механізми які направлені на те що максимально забезпечити можливості впливу Президента і структуру, які забезпечують його діяльність на діяльність Кабміну зменшити можливості впливу взагалі на процеси державні Кабінету Міністрів, Прем'єр Міністра самого, перш за все ось там Прем'єр Міністра кругом з усіх боків, як говориться, карнається наскільки це можливо. Навіть вчора, якщо вірити, скажімо, засобам масової інформації які сповістили про те, що відмінилася поїздка нашого Прем'єр Міністра до Москви і буде туди, по-перше, їхати Раїса Василівна домовлятися про поїздку. Я її глибоко поважаю, але те що вона зараз на цій посаді, я думаю, вона знайде своє місце і чітко буде відповідати її діяльності тому, що записано в законі про національний, національний Ради безпеки і оборони. Але ось про що я хотів сказати. Вона поїде готувати поїздку Прем'єра, що це таке, скажіть будь ласка? Навіть в проекті, чому я про це згадав, в проекті, який поданий Президентом сказано в сорок четвертій статті, що Прем'єр-міністр проводить відповідні зустрічі з главами інших держав підписує відповідні документи. Але тут написано, відповідно до указу Президента. Та будь ласка. Можна з ним узгодити що завгодно, але ж службу Президента ті відповідні Міністри, послі готують поїздку глави держави і Прем'єр-міністра. Це всім зрозуміло, що це? Нам все рівно що ви там в середині між собою якусь боротьбу ведете, які ви плани маєте, нам треба, щоб функціонувала Держава, інститути влади так, як це прописано в Конституції законами. І закінчуючи, я хотів би звернути увагу ось на що. Юрій Миколайович абсолютно правильно говорив про те, що цей хаос і перш за все в цій сфері про яку ми говоримо і це все екстраполюється на дії законів, точніше на їх інтерпретацію в прийнятті, в застосуванні. Все це приводить до того, що ми не йдемо шляхом анархії звичайно, а цей хаос дозволяє робити все що завгодно тим, хто має можливість впливати безпосередньо на ці процеси. І ви знаєте, мені це нагадує те що, ось оці скажімо, закони коли я дивився всі, як Попандопало ділив відомо знаєте награване, але треба мати на увазі, що коли сидиш на цьому всьому то хтось інший може взагалі то отримати все це ти під себе підкладаєш, а хтось інший все це отримає. З іншого боку. Ви знаєте, єсть розхожа така байка про те, що Конституція Махно складалася з двох статей, перша – можеш робити що завгодно, друга – можеш і цього не робити. То ми йдемо оцим шляхом яким ми зараз ідемо до того, що ми

можемо отримати Конституцію, в якій буде теж дві статі, перша – все що вважає, або воля президента є закон, друга стаття – закон один для всіх, або обов'язково крапка в кінці. Я думаю, це трошки утріровано я подаю, тому що уже ми переживаємо, скільки часу не бачимо зміни. Ми маємо невігластво оце все в системі, в системі унормування діяльності влади, долати і долати всі, і все покладати тільки на Президента неможливо. Не можна. У нас є Парламент, у нас є інститути влади інші, у нас є інститути громадянського суспільства є преса. У нас є важелі впливу і важелі рівноваги. Але де вони, скажіть, будь ласка? Парламент у нас є? Ми його голос чуємо як Парламенту? Я думаю, що ми на ці теми будемо ще говорити, тому, що ця проблема залишається. Але так як колись один сенатор римський говорив, пам'ятаєте «Карфаген має бути порушений». То це невігластво в системі влади, в системі організації влади має бути розрушено, ми маємо повернутися в конституційне правове поле. Дякую.

Семиноженко В.П.

Спасибі Віктор Лаврентійович. Дуже цікавий, дуже гострий виступ. Дуже цікавий. Шановні колеги, у нас, нажаль, вже час нашого відкритого засідання і відкрита частина для суспільства в телевізійному ефірі вже завершується. І дуже були захопленні обговоренням наші колеги, і Елла Марленівна Лібанова. Чи ви не хотіли виступати? Добре, мені казалось так. І Юрій Сергійович Алексєєв. Але все ж таки ми повинні представити слово нашому новому учаснику, перший раз який бере участь у нашому засіданні Тетяна Іванівна Єфименко, яка відома в останні роки як заступник Міністра фінансів України.

Єфименко Т.І., член «Українського форуму»

Я хочу підкреслити, що практично в усіх розділах стратегії підкреслюється необхідність застосування сучасних фінансових важелів впливу на розвиток економіки і шановний пан Білорус відмітив загрозу фінансової кризи, яка сьогодні розгортається в світі. Тенденція розвитку процесів глобалізації в світі, свідчить про посилення ролі фінансових інструментів впливу на розвиток як світової так і національних економік. Тому мені здається, що необхідно більш концентровано в стратегії викласти питання переформування фінансової системи. Це стосується і подальшого виконання монетарної та кредитної політики. Основних напрямів бюджетної реформи, включаючи регіональний аспект, про що сьогодні також йшлося. Створення сучасної конкурентноспроможної податкової системи, а не тільки і не стільки кредитів та пільг податкових. Системи реформування системи соціальних платежів. Окреслити комплекс мір, які спрямовані на вихід із порочного кола, в якому сьогодні знаходиться ринок капіталу України, його інтеграцію зі світовими ринками капіталу. Оце таке коротеньке моє зауваження. Дякую.

Семиноженко В.П.

Спасибі Тетяна Іванівно. Шановні колеги, будемо вважати, що така перша розмова, коли вже варіант документу у нас є на руках у нас сьогодні пройшла. Ми будемо планувати наступні обговорення. Можливо по різних напрямкам, але те про що ми спочатку з вами говорили, що в різних регіонах. Не заважайте, будь ласка. У нас повна консенсус в прийнятті, хто виступає і як. І буде час для подальших виступів, в тому числі і для Вашого виступу, коли Ви візьмете участь у наступному засіданні, і головне, що ми повинні зробити, це. Я думаю, це вже інший варіант абсолютно. Ну, нажаль, бувають такі випадки, але головне, щоби дійсно наша робота, яку ми спільно проводимо сприяла тому, щоби всі плани, які окреслюються в державі на всіх рівнях, всіх гілках влади, вони були націлені на те – що хоче суспільство. А не виходити, які світоглядні є уподобання в тої чи іншої політичної фігури, яка знаходиться на тому, чи іншому місці у владі. А останнє, нажаль, превалює в українській політиці, і всі причини і всі негаразди останніх років саме виходять з того, що люди свої погляди транспонують на все суспільство, хочуть вчити націю, хочуть свої погляди застосувати будь-якого члена нашого суспільства, замість того, щоб слугувати суспільству і чути що воно хоче. А сьогодні суспільство більш прогресивне в багатьох вимірах, чим ті хто знадяться сьогодні при владі. І ми це

відчуваємо. Таким чином у нас багато роботи. Спасибі велике за сьогоднішнє обговорення. І, будь ласка, всі пропозиції ми будемо зараз опрацьовувати, з тим щоб мати досконалий остаточний документ. Спасибі ще раз.